

рівні 15–20%, у той же час підвищена гетерозиготність класу (M^+) пов'язана з проявом гетерозисних явищ, а для класу (M^-) вона зумовлена зниженням пристосованості і елімінацією окремих генотипів. Для крайніх класів (M^- і M^+) підвищена гетерозиготність спричиняється інтенсивнішим мутаційним процесом.

Дослідження інкубаційних якостей яєць різної маси, індекса форми і коефіцієнта пружної деформації показали, що при послідовному відборі яєць класу M^0 за трьома згаданими ознаками значно підвищуються репродуктивні якості птиці (на 12–16% за заплідненістю та виводом курчат).

Принципи «еволюційної» селекції також виявились ефективними при розробці прийомів вирощування ремонтного молодняку птиці в рівновагових угрупованнях (каліброваних при посадці за живою масою). Встановлено, що вирощування бройлерів у рівновагових угрупованнях сприяє підвищенню їх живої маси в 56-денному віці на 183–325 г порівняно з вирощуванням у нерозсортованих групах.

Таким чином, виходячи з того, що модальний відбір зменшує мінливість ознак і сприяє консолідованості ліній та родинних форм у птахівництві, його доцільно використовувати поряд з основною формою — спрямованим відбором на етапі закріплення цінних якостей створених ліній, що вдосконалюються і селекціонуються на високу продуктивність і спеціалізацію (батьківські, материнські в структурі кросу).

Херсонський державний аграрний університет

УДК 636.237.21.034/.084

Г.С. КОВАЛЕНКО

ВПЛИВ ФАКТОРІВ СЕРЕДОВИЩА НА МОЛОЧНУ ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

Дослідження проведені в товарних стадах 16 господарств різних природно-кліматичних зон України з неоднаковим рівнем годівлі тварин (від 35 до 55 ц корм. од. на корову за рік). Господарства були згруповані за рівнем молочної продуктивності стад: до 3000 кг; 3001–3500; 3501–4000 і 4001–4500 кг молока при наявності в кожному з них лактуючих корів вихідної чорно-рябої

© Г.С. Коваленко, 1999

Розведення і генетика тварин. 1999. Вип. 31–32

- породи ($n = 2204$) і відповідно тварин української чорно-рябої молочної породи різних генотипів ($n = 3046$).

Молочна продуктивність корів української чорно-рябої молочної породи порівняно з чорно-рябими ровесницями у стадах з рівнем надоїв до 3000 кг молока в більшості господарств була менша на 24–324 кг молока ($P < 0,001$). У частині господарств вона була однаковою, а в деяких — вища на 48–210 кг молока.

У господарствах з рівнем надоїв 3001–3500 кг молока у голштинських помісей різних генотипів порівняно з тваринами материнської породи простежується тенденція збільшення молочної продуктивності від +16 до +249 кг молока ($P < 0,05$), або на 0,7–7,7%.

З підвищенням рівня годівлі й продуктивності до 3501–4000 кг молока перевага помісних тварин над чорно-рябими ровесницями сягала від 51 до 546 кг молока при $P < 0,001$ (1,3–17,6%).

Однак і в цих стадах з підвищенням спадковості за голштинською породою молочна продуктивність зростала неістотно. Так, надій 3/4-кровних помісей порівняно з напівкровними коровами був вищий на 15–267 кг молока (0,3–7,3%).

У господарстві стада КСП ім. Щорса (рівень надоїв 4001–4500 кг молока) тварини української чорно-рябої молочної породи порівняно з чорно-рябими ровесницями збільшили надій від 28 до 362 кг молока (0,7–9,4%). Різниця між продуктивністю 1/2-, 3/4- і 7/8-кровними помісями була вірогідною при $P < 0,05$ – $P < 0,001$.

З підвищенням кровності за голштинською породою в умовах господарства збільшення надоїв виявилось незначним. Так, 3/4-кровні помісі порівняно з напівкровними тваринами мали надій, вищий лише на 44–87 кг молока (1,0–1,9%). Подальше підвищення спадковості за голштинською породою до 87,5 і більше відсотків також не супроводжувалось збільшенням надоїв. Усе це свідчить про те, що умови годівлі й утримання, в яких лактували висококровні генотипи, ще не відповідають вимогам організму голштинів.

Одержані 1/4-кровні тварини практично в усіх категоріях господарств поступалися іншим генотипам, а також коровам чорно-рябої породи за надоєм на 116–444 кг молока (2,4–10,0%), у більшості випадків вірогідно при $P < 0,05$ – $P < 0,001$.

В оцінених стадах тварини української чорно-рябої молочної породи порівняно з материнською чорно-рябою породою здебільшого мали менші показники вмісту жиру в молоці на 0,01 –

0,19%. У висококрівних помісей ця різниця була вірогідна при $P < 0,05$ — $P < 0,001$.

З урахуванням усіх категорій господарств ступінь реалізації генетичного потенціалу за надосм становив: у чорно-рябих корів 38,4 — 70,3%, а у голштинських помісей — 29,7 — 62,5%.

Таким чином, ефективність використання одержаних помісних тварин від голштинських бугаїв залежить від рівня годівлі та їх генотипової структури.

Інститут розведення і генетики тварин УААН

УДК 636.2.082.13.3.35

А.І. КОВАЛЬ

ПОРОДНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕМОНТНИХ ТЕЛИЦЬ ЗА РОСТОМ І РОЗВИТКОМ

Генетичні можливості тварин можуть бути реалізовані лише за певних умов вирощування. Численними дослідженнями доведено, що різні умови середовища, в яких перебувають тварини у період росту та розвитку, можуть як сприяти формуванню високої молочної продуктивності, так і пригнічувати її. Встановлена вірогідна залежність між рівнем надою молока у корів-первісток та їх живою масою, що свідчить про можливість вивчення формування молочної продуктивності у тварин новостворених українських чорно- та червоно-рябої молочних порід залежно від інтенсивності росту.

Дослідження проведені у трьох стадах з різним рівнем годівлі — ДПЗ «Терезине», племрадгосп «Маяк», КСП «Прогрес» Київської та Черкаської областей на поголів'ї 552 корів-первісток української червоно-рябої молочної породи та 587 — української чорно-рябої молочної породи.

Визначали живу масу тварин при народженні та у віці 6, 12 і 18 місяців, середньодобові й відносні прирости. Аналіз проведених досліджень свідчить, що жива маса телиць, вирощених за різних умов годівлі, значно відрізняється між собою (табл.). Із збільшенням кровності за голштином жива маса помісних тварин української червоно-рябої молочної породи зменшилась. У ровесниць української чорно-рябої молочної породи спостеріга-

© А.І. Коваль, 1999

Розведення і генетика тварин. 1999. Вип. 31 — 32